1865. N°. 64.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

VRIJDAG 26 MEI.

De prijs der Courant is f 3.— per vierendeel jaars. Afzonderlijke nommers zijn tegen 10 Cents verkrijgbaar.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN,

Gezien het aan Gedeputeerde Staten van Zuidholland gerigt adres van J. PARMENTIER & ZONEN, fabriekanten alhier, houdende verzoek om in hunne spinnerij aan de Binnenvestgracht, geteekend wijk V. n°. 758 rood en 1035, Kadastraal bekend Sectie B. n°. 1645, een tweeden *stoomketel* te mogen doen plaatsen;

Gelet op het Koninklijk besluit van den 31sten Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige fabrieken en trafieken;

Doen te weten, dat tot het hooren der eigenaars en bewoners van de naastbijgelegene en belendende panden, ten opzigte der informatiën *de Commodo et Incommodo*, door Burgemeester en Wethouders zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Gemeente, op Maandag den 29sten Mei aanst., des voormiddags ten 11 uren, zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen dat verzoek op dien tijd in te brengen, terwijl, bij verzuim daarvan, zij gehouden zullen worden zich tegen de inwilliging niet te hebben verzet.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

LEYDEN, 24 Mei 1865.

D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.

v. PUTTKAMMER, Secretaris.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 24 Mei.

Uit het Westland vernemen wij, dat ll. Vrijdag het eerste mandje nieuwe aardappelen naar Amsterdam is verzonden. Zondag bedroeg het aantal mandjes 4, en gisteren reeds 6. De aardappelen zijn goed van smaak en in korten tijd tot wasdom gekomen. De veldgewassen staan over het algemeen naar wensch, schoon de verschroeijende hitte van de laatste dagen minder gunstig was. Het vervoer van aspersies wordt met goed gevolg voortgezet. De vruchtboomen zullen minder opleveren dan aanvankelijk was te wachten, [illegible]

— Naar wij vernemen is, door het vooruitzigt op het einde van den oorlog in de Vereenigde Staten, de wol-handel verflaauwd en hebben de prijzen eene aanzienlijke daling ondergaan. In het vorige jaar werd voor de wol tot ƒ 2 30 het ℔ besteed, thans is er naauwelijks ƒ 1.50 voor te maken. Allerwege hadden een groot aantal landbouwers hunne wol van voor een of twee jaren bewaard, zich eene nog hoogere markt voorstellende. Ook opkoopers hebben nog grooten voorraad.

— De *Wekker* doet de volgende opgave van den uitslag van het voorjaars-examen voor onderwijzers en onderwijzeressen in de verschillende provinciën. Voor de vakken van het lager onderwijs: hoofdonderwijzers (getal cand. 158) toegel. 71, afgew. 87; hoofdonderwijzeressen (cand. 40) toegel. 23, afgew. 17; huisonderwijzers (cand. 3) toegel. 3; huisonderwijzeressen (cand. 46) toegel. 37, afgew. 9; hulponderwijzers (cand. 433) toegel. 211, afgew. 222; hulponderwijzeressen (cand. 144) toegel. 80, afgew. 64. Meer uitgebreid onderwijs, Fransch: onderwijzers (cand. 130) toegel. 44, afgew. 86; onderwijzeressen (cand. 112) toegel. 66, afgew. 46. Engelsch: onderwijzers (cand. 37) toegel. 14, afgew. 23; onderwijzeressen (cand. 60) toegel. 37, afgew. 23. Hoogduitsch: onderwijzers (cand. 50) toegel. 28, afgew. 22; onderwijzeressen (cand. 47) toegel. 33, afgew. 14. Wiskunde: onderwijzers (cand. 121) toegel. 56, afgew. 65. Teekenen: onderwijzers (cand. 58) toegel. 37, afgew. 21. Landbouwkunde: onderwijzers (cand. 1) toegel. 1. Gymnastiek: onderwijzers (cand. 56) toegel. 47, afgew. 9. Handwerken: onderwijzeressen (cand. 112) toegel. 94, afgew. 18.

— Te Rotterdam is gisteren avond een persoon uit een der bovenverdiepingen aan de voorzijde van het ziekenhuis aldaar gesprongen; hij is aan de gevolgen overleden.

— Naar men uit Hoorn meldt is dezer dagen te Zwaag een kind van 4 jaren te water geraakt en door de moeder er uit gehaald, terwijl het nog eenigzins leefde. In plaats van terstond hulp in te roepen, ging zij bij een buur een praatje houden en vond, te huis komende, haar kind overleden.

— Te Avenhorn is eene vrouw van 4 kinderen bevallen; een dier kinderen is spoedig overleden. De andere kinderen bevinden zich met de moeder zeer wel.

— Te Breda is aangekomen de speciale commissie van inspectie over het militaire onderwijs, ten einde met de gewone jaarlijksche inspectie en werkzaamheden van de kon. mil. akademie aan te vangen. Die commissie bestaat uit den luit.-generaal C. baron Nepveu, chef van den generalen staf, voorzitter, en als leden de luit.-generaal H. F. K. Duyker, inspecteur der inf., C. H. G. Steuerwald, inspecteur der art., de generaals-majoor G. baron van der Duyn van Maasdam, bevelhebber der 1ste milit. afdeeling, G. A. van Kerkwijk, chef van het bureau genie bij het ministerie van oorlog en als secretaris den luit.-kolonel H. E. W. Rodi de Loo van den generalen staf, adjudant van den minister van oorlog.

— In den nacht van 7 op 8 Mei jl. ontstond er te Bergen op Zoom twist tusschen burgers en een kanonnier over eene niets beduidende zaak, met het ongelukkig gevolg dat de kanonnier een sabelslag aan een burger toebragt, die daaraan in den nacht van 17 of 18 dezer is bezweken.

— Bij een door den krijgsraad in de 5de militaire afdeeling uitgesproken vonnis, is de kapitein E., directeur van de infirmerie te Vlissingen, vrijgesproken van ontrouw in zijne administratie en van alle regtsvervolging ontslagen.

— Te Hamoir, in België, was een boer Donderdag ll. in het land bij zijne schapen, toen hij plotseling door onweêr werd overvallen; hij zocht eene schuilplaats onder een boom, waar hij echter met 6 schapen door den bliksem doodelijk getroffen werd.

— De *Landbouw-Courant* bevat een stuk »over het dooden van zoogenaamde schadelijke dieren, vooral vogels, inzonderheid door de musschengilden." In dat stuk komt zij bij vernieuwing op tegen het dooden van musschen zonder de minste noodzakelijkheid en louter uit baldadigheid, die, waren ze in het leven gebleven, zeer vele insecten zouden hebben verslonden en dus onschadelijk gemaakt. Het stelselmatig dooden vooral van musschen door zoogenaamde gilden, zegt zij, kan niet sterk genoeg worden afgekeurd. Als curiositeit deelt die courant mede uittreksels uit het reglement van het musschengild te Ovezande (Zuid-Beveland) en uit het reglement van het musschengilde te Oisterwijk. Volgens het eerstgenoemde reglement is ieder bezitter van paarden gehouden voor elk tuig paarden te leveren 25 musschen en ieder ander lid (geen landbouwer zijnde) in het geheel 30 musschen, zullende eene zwarte kraai, een ekster, eene val of boschduif voor 4 en eene spreeuw voor 2 musschen worden gerekend, terwijl een ei van eerstgenoemde vogelen voor 3 musschen, een spreeuwei voor één, 2 musscheneijeren mede voor [illegible] voor 2 musschen zal gelden. Diegene, welke het hoogste aantal musschen boven zijn aanslag levert, zal Koning zijn, terwijl hij die twee achtereenvolgende jaren de meeste heeft opgebragt Keizer genoemd worden en van wege het gild een schild ontvangen zal. Volgens het reglement van het gilde te Oisterwijk moet elk lid voor 1 November van ieder jaar inleveren 10 stuks oude musschenkoppen of 20 jongen die nog niet uitgevlogen zijn geweest, zullende alzoo 2 jongen voor een ouden gerekend worden, en wel vijf stuks voor de maand Mei en de vijf overigen tusschen Mei en November; voor elke kop aan dit getal ontbrekende zal men verbeuren eene boete van 5 cents. Voorts zal men drie premiën uitreiken (ƒ 2.50, ƒ 1.50, ƒ 1.00) voor de inlevering van overkoppen, die door de mededingers in toegemaakte builen of zakjes moeten geleverd worden. Dat reglement is geteekend door 67 musschendooders, onder welke zelfs een lid der prov. staten van Noordbrabant en een lid van de prov. commissie van landbouw in dat gewest. De mededeeling van den inhoud dezer reglementen is nog vergezeld van den afdruk, zoo getrouw mogelijk weêrgegeven, van een billet, dat door den burgemeester van Oisterwijk wordt afgegeven om den musschenjager te vrijwaren voor vervolging wegens het gebruik van schietgeweer.

's GRAVENHAGE, 24 Mei.

Z. M. heeft aan den heer W. J. C. ridder Huyssen van Kattendijke, minister van marine, vergunning verleend tot het dragen der versierselen van ridder-grootkruis der orde van de Roos, hem door den keizer van Brazilië geschonken.

— Door Z. M. is aan den heer mr. H. R. van Marle, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van substituut-griffier bij de arrond. regtbank te Deventer.

— Tot ontvanger der directe belastingen te Oost-Souburg is benoemd de heer J. J. Blankert, thans in die betrekking te Goedereede.

— Z. M. heeft goedgevonden, den paardenarts 2de kl. E. H. A. H. Boudewijns, van het personeel der militaire vétérinaire dienst, thans dienstdoende bij het 4de reg. dragonders, voor den tijd van 5 jaren te detacheren bij het leger in Oost-Indië.

— De luit. ter zee 2de kl. H. E. A. Frucht, dienende als 1ste officier op het transportschip *de Heldin*, wordt met den laatsten dezer op non-activiteit gebragt en vervangen door den luit. ter zee 1ste kl. G. W. C. Westenberg, thans non-actief.

— Z. M. de koning heeft heden morgen aan verscheiden burgerlijke en militaire autoriteiten gehoor verleend.

— Naar men verzekert zou Z. M. de koning in den loop van dezen zomer eene reis naar Italië ondernemen.

— Bij de voortzetting der beraadslagingen in de tweede kamer over het wets-ontwerp tot afschaffing der plaatselijke accijnsen, in de zitting van gisteren, heeft de heer van Nispen van Sevenaer zich tegen de afschaffing der plaatselijke verbruiksbelastingen verklaard; hij keurde de accijnsen noo-

dig, maar wilde het misbruik er van geweerd hebben. De heer Rochussen zeide een voorstander van het denkbeeld van afschaffing der accijnsen te zijn, maar wilde dit niet op de voorgestelde wijze verwezenlijkt zien. Zijne bezwaren die hij tegen de voordragt had, bestonden vooreerst in de quaestie van den census, en in het nadeel dat de financiën van het rijk en de gemeenten zouden ondervinden. Daar hij in het wets-ontwerp eene fictie vond, en meende dat op de voorgedragen wijze aan de eene gemeente te veel en aan de andere te weinig werd afgestaan, dat de belangen van de eene meer dan die van de andere behartigd werden, dat de op de wet toe te laten uitzonderingen niet voldoende gewaarborgd waren, en dat er te veel noodeloos aan de gemeenten werd weggegeven, zou hij tegen de voordragt moeten stemmen. De heer Luyben gaf te kennen, uit ingenomenheid met het beginsel der voordragt, nevenbezwaren te willen ter zijde stellen, maar over de bedenking betreffende den census niet te kunnen heenstappen.

— Door den gemeenteraad zijn burg. en weth. gemagtigd om, ten einde de minvermogende oude strijders van 1813—1815 deel te doen nemen aan de aanstaande feestviering te Leyden, zooveel uit te geven als zij noodig achten. De voorzitter deelde mede, dat zich reeds 203 oude strijders bij het gemeentebestuur hadden aangemeld.

— De commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt voor de provincie Zuidholland heeft toegelaten de heer Witsenhausen als tandmeester en mejufvrouwen J. G. Dijkstra en H. van den Berg als vroedvrouwen.

— Bij de benefiet-voorstelling van den heer Valois in den kon. Holl. schouwburg, gisteren avond, werd den verdienstelijken directeur namens de leden van het orkest door den heer Kiehl een prachtig zilveren snuifdoos en namens de leden van het gezelschap een mahonyhouten schrijflessenaar aangeboden.

— Gisteren tusschen 3 en 4 ure heeft hier een geweldig onweder gewoed, vergezeld van hagelslag en stortregens. Het dorp Scheveningen stond in een kwartier uur tijds onder water, terwijl een groot aantal ruiten verbrijzeld werd. Van onheilen heeft men niets vernomen. De aardappel-struiken schijnen nog al geleden te hebben.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 22 Mei.

De tentoonstelling van voorwerpen vervaardigd in krankzinnigengestichten, weeshuizen enz., in Agricultural Hall, wordt voortdurend zeer druk bezocht. De prins van Wallis heeft uit de vreemde verzamelingen verschillende voorwerpen gekocht. Het hem voor de prinses aangeboden speldekussen van de kantwerk-school te Sluis is hem bijzonder naar genoegen en hij heeft bevolen het onmiddellijk na afloop der tentoonstelling naar zijn paleis te zenden.

— De minister van oorlog te Washington heeft eene order uitgevaardigd, strekkende om onmiddelijk alle krijgsgevangenen, met uitzondering van hen die boven den rang van kolonel zijn, in vrijheid te stellen, indien zij vóór de opneming van Richmond den wensch hebben te kennen gegeven, om den eed van trouw aan de Unie af te leggen.

Te New-York is thans eene maatschappij gevormd, onder den naam van de Mexicaansche emigratie-maatschappij, met agentschappen door al de Vereenigde Staten. Een groot aantal manschappen heeft zich bereids laten inschrijven, hetgeen bij het hooge handgeld, hetwelk de maatschappij aanbiedt, volstrekt niet te verwonderen is. Ieder gewoon emigrant ontvangt namelijk 1000 dollars, benevens 100 morgen land in Sonora en de noodige wapenen om zich te verdedigen. In het westen is bovendien, volgens de *New-York-Herald*, eene inschrijving geopend om 25000 man naar Mexico te zenden, en hem in Sonora onder bevel van Rosencrans te plaatsen. Kapiteins, kolonels en officieren van hoogen rang zullen volgens hun rang bezoldigd worden. Generaal Ortega, hoofdagent van Juarez, bezit al de noodige fondsen ter uitvoering van het plan. Voorts verneemt men dat Juarez er ook in geslaagd is eene leening te sluiten van 5 millioen dollars met twee voorname huizen te New-York en San Francisco, en dat genoemd kapitaal dadelijk zal worden besteed tot het aanschaffen van wapenen, transportschepen en alle andere oorlogsbenoodigdheden, waarvan nu in de Vereenigde Staten overvloed is.

— Het stoffelijk overschot van den heer Lincoln is op het kerkhof van Oak-Ridge, in Illinois, ter aarde besteld, aan den voet van een kleinen heuvel, door geboomte omgeven. Het gedenkteeken, hetwelk aldaar te zijner eere is opgerigt, heeft den vorm van een Griekschen tempel. Het dak rust op Dorische kolommen, ter hoogte van 15 voeten, geheel uit steen gehouwen. De lijkkist staat twee voeten boven den beganen grond op een marmeren voetstuk, omzet met een prachtig ijzeren rasterwerk. De voorzijde van het gedenkteeken prijkt met eene versiering in beeldhouwwerk, in het midden voorzien van het opschrift: »Ter nagedachtenis van Abraham Lincoln, zestiende president der Vereenigde Staten." Het huis, hetwelk hij te Springfield voor zijne benoeming tot het presidentschap bewoonde, is in de laatste dagen door duizenden personen bezocht. Het is een eenvoudig houten gebouw, met twee verdiepingen. Eenige burgers aldaar en in Chicago zijn voornemens het aan te koopen, om het tot eene gedachtenis aan de weduwe aan te bieden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Mei.

Volgens *le Pays* is te Toulon officieel berigt ontvangen, dat de keizer in het laatst dezer maand aldaar zal terugkomen.

Volgens genoemd blad heeft de Fransche, gelijk de Engelsche regering besloten tot het intrekken der bepaling dat geen oorlogs- of kaperschip van de Vereenigde Staten of van de zuidelijke staten, buitengewone gevallen uitgezonderd, langer dan een etmaal in eene haven van het rijk of van deszelfs koloniën mag blijven.

— Volgens een schrijven van hier aan de *Ind. Belge*, zou de heer Drouyn de Lhuys verklaard hebben zijn ontslag als minister van buitenlandsche zaken te zullen moeten nemen, indien niet vóór 1 Julij in ernst besloten wierd de Fransche troepen uit Mexico te doen terugkeeren en stellige bevelen daartoe gegeven wierden.

— De nieuwe bevelhebber der Fransche scheepsdivisie op Amerika's westkust, de schout-bij-nacht Didelot, zal terstond na 's keizers terugkomst op het stoomfregat *Thémis* naar zijnen post vertrekken; en hij zal zeer bepaalde voorschriften ontvangen om zich in den naam des volkenregts en overeenkomstig de regelen van het zeeregt te verzetten tegen de ondernemingen van vrijbuiters.

— Naar men verneemt heeft er eene vereenigde zitting van den geheimen raad en van den ministerraad plaats gehad, die door prins Napoleon werd bijgewoond. De prins zou de ministers of wel in het bijzonder den heer Rouher zeer ruw hebben bejegend. Ook moet de prins zich nog al in scherpe bewoordingen tegen de keizerin hebben uitgelaten, over het niet opnemen zijner redevoering in den *Moniteur*.

— Met de vereenigingen van arbeiders, die het werk staken, wordt het niet gunstiger. De hoefsmeden hebben het werk weder hervat, maar de hoedenmakers blijven in hun verzet volharden. De kleermakersknechts hebben nu ook het werk gestaakt en men vreest, dat de metselaars en timmerlieden dat voorbeeld zullen volgen. De koetsiers van omnibussen eischen hooger loon en meer vrijen tijd; zij arbeiden thans 16 uren daags tegen een loon van 4 fr. 50 centimes.

PRUISSEN.

BERLIJN, 22 Mei.

Uit Rugenwalde nabij Cöslin wordt het volgende voorval gemeld: In den laten avond van den 17den jl. verliet de 25-jarige dochter eener aldaar sedert jaren gevestigde weduwe de ouderlijke woning, en snelde naar het strand, met het doel, om zich te verdrinken, gelijk zij derwaarts loopende aan iederen voorbijganger toeriep. Vreezende, dat het meisje, hetwelk gedurende de jongst verloopen maanden herhaaldelijk blijken van verstandsverbijstering had gegeven, haar opzet zou volvoeren, begaf de moeder, vergezeld van eene andere dochter, zich insgelijks naar het strand. Men ontwaarde spoedig de krankzinnige ter halver lijf in de branding staande. Moeder en dochter stelden terstond alle pogingen in het werk om de ongelukkige van haar voornemen af te brengen. Deze werd hierop zoo woedend, dat zij hare moeder en zuster, niettegenstaande beide zich zoo goed mogelijk verdedigden, in de golven deed omkomen. Toen de ongelukkige deze daad had volbragt, keerde zij naar hare woning terug, alwaar zij een omstandig verhaal van het gebeurde deed. Er werden onverwijld maatregelen genomen, om verdere onheilen te verhoeden, want zij verklaarde niet te zullen rusten voor zij de overige huisgenooten insgelijks om het leven had gebragt.

— Naar men uit Keulen meldt is het zeker dat de kroonprins, in tegenwoordigheid van verscheiden buitenlandsche vorsten en van de gezamenlijke vereenigde regeringscommissarissen, den 2 Junij de groote internationale nijverheids- [illegible] zal op dien dag ten 4 ure door den grooten triomfboog bij den ingang van het machinenveld, onder het spelen der muziek, plaats hebben. Daarop volgt dan de eigenlijke openingsplegtigheid, en daarna de bezigtiging der verschillende zalen, waarbij de gezamenlijke werktuigen en waterwerken in beweging zullen zijn. Terwijl een maaltijd ter eere van den doorluchtigen beschermheer in den wintertuin gegeven wordt, zullen in den tuin van Flora en op het voorplein van het tentoonstellingsgebouw 4 muziekkorpsen zich bij afwisseling laten hooren. Ten 8 ure begint in den tuin van Flora een monster-concert, en tevens de illuminatie van den wintertuin en van den overigen aanleg.

Per Telegraaf.

's GRAVENHAGE, 24 Mei. In de zitting van de tweede kamer van heden hebben zich vier nieuwe sprekers voor de voordragt tot afschaffing der plaatselijke accijnsen verklaard, t. w. de hh. Blussé, van der Linden, Blom en Zijlker. Overigens bestonden de beraadslagingen in re- en duplieken en de aankondiging van een amendement om de bezwaren betreffende den census op te heffen. Vrijdag voortzetting.

MOSTAGANEM, 22 Mei. Bij gelegenheid dat de keizer Relizane bezocht, werd Z. M. bij het binnenkomen der stad plotseling omringd door den geheelen stam der Flitta's, die bij Z. M. aanzoek deden om de vrijheid hunner bloedverwanten, die in den laatsten opstand betrokken en dien ten gevolge naar Frankrijk opgezonden waren. De keizer, getroffen over hunne betuigingen van getrouwheid, heeft de door hen verlangde gratie verleend, welke [illegible] door den geheelen stam met de uitbundigste geestdrift werd begroet. De keizer is vervolgens naar Algiers scheep gegaan.

BERLIJN, 23 Mei. In de zitting der kamer van afgevaardigden van heden was het handelsverdrag met Oostenrijk aan de orde. Nadat het door verschillende leden bestreden en door de regering verdedigd was, werd het bij hoofdelijke omvraag aangenomen met 170 tegen 99 stemmen.

WEENEN, 23 Mei. Graaf Mensdorff heeft in eene vergadering der financiële commissie van het huis der afgevaardigden verklaard, dat de onderhandelingen, die tusschen Rome en Italië gevoerd worden, van louter kerkelijken aard zijn, en dat Rusland de Poolsche grenzen strenger doet bewaken, omdat het een inval der opstandelingen uit Gallicië vreest.

INGEZONDEN.

Iets over het vierde stukje der Toelichting van den Heer J. Scheltema en den brief, dd. 4 Mei 1865, *van Dr. C. W. H. van Kaathoven en vijf andere Heeren aan den Kerkeraad.*

III.

De *nieuwe* beschuldigingen tegen de Gemeente-Commissie ingebragt wil de heer Scheltema, zoo als hij zegt, »onbesproken" laten. Het is zeker om die reden, dat hij bijv. de vraag niet beantwoordt door mij (IV, bl. 31) gedaan, of de *f* 300 in 1845 gelegateerd op het grootboek zijn geplaatst; en dat hij geene oplossing geeft van de zwarigheid door mij bl. 54 geopperd;

waar ik schreef: »Er is *een staat van achterstand* door de Gemeente-Com-»missie aan die des Kerkeraads gegeven, aanwijzende dat met het begin »van 1855 de *achterstallige schuld* slechts bedroeg *f* 1378 81. Hoe is dit »overeen te brengen daarmede, dat volgens de rekening over 1854 de ach-»terstallige schuld de som van *f* 8014.13½ bedroeg? Die som zal echter nog »verhoogd moeten worden met *f* 516.14, die in 1855 wegens achterstallige »schuld voor de begraafplaatsen betaald is, zoodat het verschil tusschen *den* »*staat van achterstand* en de *achterstallige schulden* niet geringer is dan »de som van *f* 7151.46." De oplossing van *deze* zwarigheid had althans niet achterwege behooren te blijven.

De heer Scheltema zeide (T. III, bl. 18) dat de *f* 12000, die de Hooglandsche kerk boven de raming had gekost, waren vereischt voor het zoogenaamde bijwerk van de bekoepeling, dat onmogelijk aanbesteed had kunnen worden. Ik toonde (IV, bl. 17—21) uit de eigene woorden der toenmalige Gemeente-Commissie aan, dat de heer Scheltema eene geheel valsche voorstelling van de zaak gaf, daar volgens deze *hoofdzaak* was, wat de heer Scheltema het *bijwerk* noemt, waarvoor de meerdere onkosten zouden gevorderd zijn en dat de *bekoepeling* daarentegen een toevoegsel was tot het *hoofdwerk*. — »Ik laat — zegt met het oog hierop de heer Scheltema »(Toel. IV, bl. 26) — ik laat al wat hij (Zaalberg) daar zegt onaangeroerd; »het laat mij niet *zijne* gevoelens en begrippen over een werk als dat van »de Hooglandsche kerk te bespreken." — Het waren niet *mijne* gevoelens en begrippen, die ik tegen over de *zijne* stelde, maar de voorstelling der zaak blijkens de authentieke stukken door de toenmalige Gemeente-Commissie gegeven. Daar hij *die* met de door *hem* gegevene voorstelling niet in overeenstemming kon brengen, had hij beter gedaan de zaak volstrekt »onbesproken" te laten.

Om nog iets te noemen: De heer Scheltema verklaarde (T. III, bl. 23) »de Gemeente-Commissie heeft in 1842 door elders gevestigde orgelmakers »een bestek tot herstel laten opmaken; en het orgel bij *openlijke aanbeste-»ding* doen herstellen." Hierop doelende, schreef ik (IV, bl. 35): »ik »wenschte wel, dat de heer Scheltema het bewijs leverde, dat in overeen-»eenstemming met het bestek van 1842 de reparatie van het orgel der Pie-»terskerk voor p. m. *f* 8000 is gegaan", en ik voegde er bij, »dat ik het »bijkans niet kon gelooven." Maar deze vraag gelijk andere vragen en zwarigheden, zoowel als nieuwe bewijzen *voor het vroeger door mij aangevoerde*, laat de heer Scheltema »onbesproken."

Ik acht mij vereerd door de wijze, waarop de hoogleeraar Stuffken zich meermalen over mij in openbaren geschrifte heeft uitgelaten en hen weersproken, die de opregtheid mijner beginselen zochten verdacht te maken. Ook verheug ik mij, dat ZHG. met het resultaat van mijn onderzoek deels althans toonde in te stemmen. Ik ben het evenwel aan de waarheid schuldig te verklaren, dat de blijken van instemming niet zoo ver gingen als de heer Scheltema, die daarbij zijne bijzondere oogmerken zal gehad hebben, het doet voorkomen. Deze toch gaat hier op zijne gewone wijze te werk, dat is, hij bekommert zich om de waarheid niet. Zoo schrijft hij (Toel. IV, bl. 19): »Zijn brief (die des hoogleeraars) aan den heer Zaalberg »dd. 4 Julij 1864, loopt zoowel over den inhoud van het *eerste* stukje »als van het tweede en *derde*". Als de heer Scheltema niet volkomen blind is, dan heeft hij kunnen zien, dat die brief loopt over N°. II alleen. In de door ZHG. uitgegeven »Stukken" wordt op bl. 58, mijn N°. II aangehaald: over mijn N°. I sprak de hoogleeraar nergens een enkel woord. Op bl. 31 haalt hij — wat de hoogleeraar omtrent eene vierledige aanmerking [1]) gezegd had dat de waarheid hier aan mijne zijde was — zoo aan, als had deze eene algemeene uitspraak gedaan omtrent al wat ik geschreven heb. Zoodanige algemeene uitspraak deed de hoogleeraar niet, en die was ook niet van ZHG. te verwachten. De heeren van Kaathoven enz. daarentegen maakten geene zwarigheid eene zoodanige algemeene verklaring af te leggen, toen zij verzekerden, dat de waarheid in elk opzigt is aan de zijde van den heer Scheltema.

Ik meen reeds door het bovenstaande te hebben aangetoond, dat de waarheid hier niet was aan *hunne* zijde. Maar ik zal nog verder doen blijken, hoe roekeloos en loszinnig hun oordeel was. Ik zal daarom nog eenige proeven bij de reeds bijgebragte voegen, waaruit men tevens zal zien van welke oneerlijke wapenen de heer Scheltema zich tegen mij bedient.

Ik schreef in mijne laatste brochure (IV bl. 5): »Slechts zeer weinig heb »ik in mijne tweede brochure, daaruit (uit de eerste) overgenomen en som-»mige van mijne beweringen daarin stilzwijgend teruggenomen of gewijzigd, »nadat ik reeds vroeger in de *Leydsche Courant* van 24 April en 15 Mei »onwillekeurig begane misslagen had erkend." De heer Scheltema stelt (bl. 16) daarvoor in de plaats *»de begane misslagen"*. En door mij zoo iets anders te laten zeggen dan ik gezegd had, kan hij nu, gelijk hij doet, mij beschuldigen van onwaarheid.

Hij laat mij (bl. 18) gissen, of gelden, waarvan ik meende dat niet bleek waarvan ze kwamen, misschien langs ongeoorloofden weg tot de Gemeente-Commissie gekomen waren. Niets kan hij aanvoeren om te bewijzen dat ik aan *ongeoorloofden weg* zou gedacht hebben.

Op bl. 18 haalt hij mijne woorden (IV., bl. 40) aan: »ik (Zaalberg) heb »nergens gezegd dat in 1852 te veel voor vuur en licht is uitgegeven." »Men zie dan eens" laat de heer Scheltema op deze woorden volgen »zijn N°. II, bl. 7. Daar staat: de uitgaven voor vuur en licht bedragen:

»in 1852 *f* 4191.30,
»in 1855 - 1575.44.

»Die uitgaven zijn veel te hoog en komen op p. m. *f* 100 's weeks voor »26 winterweken te staan." — En (zoo vervolgt nu de heer Scheltema) »na »zich zoo weêrsproken te hebben, durft hij er nog aan toevoegen »dat hij »(Zaalberg) dien post niet had aangevallen."" Indien men in den heer Scheltema eenig vertrouwen stelt, moet men meenen, dat *ik* hier gelogen heb. Maar hij citeert valsch. Door weglating van de jaren 1822, 1832 en 1842, dus die van *ieder tiende* jaar, vervalscht hij den zin. Niet de uitgaven van 1852 en 1855 noemde ik te hoog. Want omtrent die van 1855 zeide ik (II, bl. 8) er die te hebben bijgevoegd, opdat men zou kunnen zien, dat, naar aanleiding van gemaakte bedenkingen, de uitgaven voor vuur en licht p. m. *f* 1000 minder bedroegen dan in vorige jaren. Men ziet dus, dat ik van dat jaar 1855, onmogelijk zeggen kon dat de uitgaven te hoog waren. Evenmin zeide ik dat van het jaar 1852. Ik sprak niet van het jaar 1852 *in het bijzonder:* maar beweerde, dat *doorgaans* te veel voor vuur en licht uitgegeven was. Ten einde dit te bewijzen, gaf ik de cijfers op van 1822, 1832, 1842 en 1852, dus zoo als ik boven reeds zeide van *ieder tiende* jaar. Ik deed dit, niet om omtrent *een bepaald jaar* iets te zeggen; maar om te doen zien, dat er gedurende die 30 jaren te veel aan vuur en licht was besteed. De woorden »die uitgaven zijn veel te hoog" beteekenen, zooals een ieder, die mijne brochure zelve inziet, in het oog valt niet: de uitgaven in 1852 zijn veel te hoog: maar de uitgaven gedurende die 30 jaren zijn veel te hoog. Het is schandelijk iemands woorden te verminken om hem daardoor een leugenaar te doen schijnen.

Wordt vervolgd. H. ZAALBERG.

Mijnheer de Redacteur!

Met verwondering, bijna met verontwaardiging, heb ik eenige regels gelezen op de plaats in uw blad voor »ingezonden stukken" bestemd. Deze regels in uw n°. 57 a° 1865, beginnende met de woorden »In de kerkeraads-vergadering" hebben kennelijk de strekking om den kerkeraad tegenover de gemeente in een ongunstig licht te doen voorkomen en daardoor den innigen band, die tusschen kerkeraad en gemeente behoort te bestaan en die hier helaas reeds zoo veel geleden heeft, nog verder te verscheuren. Het is beneden den kerkeraad zich tegenover deze kwade praktijken te verdedigen, en ik ben natuurlijk door dit eerwaardig collegie niet gemagtigd mij voor hem in de bres te stellen, maar als lid van den raad wensch ik mijnen diepen afkeer te doen blijken van dergelijke leugenachtige berigten, die slechts den kanker der onmin dieper doen invreten, in plaats van, zoo als ieder regtgeaard hart verlangen moet, balsem aan te brengen en te heelen. Het is buiten mijne bevoegdheid hier aan te toonen hoeveel waars en hoeveel onwaars er in dat berigt voorkomt; maar ik wensch dat ieder de overtuiging hebben moge dat indien de kerkeraad of een van zijne leden (ik heb getracht mij te overtuigen dat dit niet zoo is) de tolk was geweest van zijne gevoelens bij de gemeente, de indruk zeer verschillen zou van dien nu, door dat leelijke berigt, te weeg gebragt. Ten slotte, mijnheer de redacteur, betuig ik u mijne droefheid dat dergelijke stukken in uw anders zoo onpartijdig blad worden geplaatst, ongeteekend. De schrijver kon niet anders, de werken der duisternis gedoogen het licht niet. God zij de zielen genadig van hen die onrust brouwen en zijne oneindige ontferming voere hen terug op de paden van heiligmaking en liefde. Heiligmaking en liefde! Wereld-hervormende woorden! hoe weinig worden ze nog begrepen! En klinken ze niet op de lippen van hem, die andersdenkenden niet dragen kan, godslasterlijk?! Indien de oegenoemde schrijver van het ongeteekende berigt meent dat ik hem te streng beoordeel en hij het slechts uit speelschheid of onvoorzigtigheid heeft gedaan, hij spele aldus niet meer, maar om hem de gelegenheid te geven zich te regtvaardigen, verzoek ik u deze regelen te plaatsen, met de onderteekening

Leyden, 19 Mei 1865. SNELLEN, Onderling.

Van het oogenblik dat ik uw n°. 57 las, heb ik gewacht en gehoopt dat iemand het onbetamelijke van des schrijvers doen zou in het licht stellen en den kerkeraad van een blaam zuiveren dien hij niet verdient. Niemand deed het, daarom doe ik het.

[De Redactie kan nog niet toegeven, dat zij aan bedoelde regelen eene plaats onder de ingezonden stukken had moeten weigeren en acht het niet noodig op de tegen haar ingebragte beschuldiging van partijdigheid te antwoorden.]

De bestemming van den mensch, wie zou het betwijfelen, is ontwikkeling — vooruitgang. Dat de rijke en schoone natuur rondom hem, daartoe ook onuitputtelijke stof oplevert zal geen nadenkend wezen ontkennen. Dit toegestemd, ware het wenschelijk dat men na zonsondergang, bij eenen helderen hemel, het oog meer naar boven rigtte en zich met de schitterendste zonnen in het uitspansel gemeenzamer maakte. Zonderling dat bij het verschijnen van eene komeet of staartster dadelijk de nieuwsgierigheid der menigte wordt gaande gemaakt; misschien dat velen bij dat tooneel nog voedsel willen zoeken in het ingekankerd volksgeloof: immers een onheilspellend? verschijnsel, in de lucht, vindt nog al te zeer bijval onder het grootst der menschen. Is er nogtans bij den onbevooroordeelden, bij den man van echten smaak, met een gevoel voor het verhevene en schoone, niet veel op te merken aan den helderen hemel, na zonsondergang, als het licht der maan dat der sterren niet te zeer tempert? Hoe schoon blonk in de twee vorige maanden de goudglans van Capella uit het beeld van Auriga, staande in het n. w. nagenoeg 30° boven de kimmen (den horizon). Welligt hield men die aan voor de planeet Venus of de Avondster. Die zelfde ster (Capella) vertoont zich steeds, dus ook nu, tusschen 10 en 11 ure n. t. w. op mindere hoogte. Dat licht, die zon, heeft de vriendelijke eigenschap ons niet te verlaten, zij gaat dus niet onder, en tusschen 1 en 2 ure zal zij n. t. o. weder hooger verrijzen of zoogenaamd opkomen.

Een andere buitengewone zon trok reeds eenige maanden het oog van den opmerkzamen waarnemer. Eene maand vroeger had zij ten 10 ure haren hoogsten stand. Wij bedoelen Spica (Korenaar) uit het beeld van Virgo, (Maagd); — dat licht is gelukkig nog op onze breedte te zien. Begeeft men zich tusschen 10 en 11 ure naar buiten en is de hemel aan de zuiderkimmen helder of onbeneveld dan zal men z. t. w. dat sieraad der Maagd zien schitteren op eene hoogte van 25°. Ziet men Spica, omdat zij zoo be-

1) De hoogleeraar heeft later zijn gevoelen omtrent één der leden gewijzigd. Zie L. Ct. 21 Oct. 1864.

trekkelijk laag staat, terugkaatsen in het water, dan wordt men verrukt door hare stralen. — Om die schoone ster uit het beeld van Virgo *hier* te zien, begeve men zich vooraan op het Jaag- of Studentenpad, buiten de Witte poort; in het water, ziende springt dat licht dadelijk in het oog. Trekt men eene lijn van Spica naar boven dan ontmoet men weder eene schitterende zomerster mede van de eerste grootte, uit het beeld van Bootes, Arcturus geheeten, op 40° hoogte. Rigt men het oog naar den oostelijken hemel dan ziet men ongeveer op dezelfde hoogte Wega uit de Lier, daderen die gedurende de zomernachten blijft schitteren. Heden staat Wega tegenover Ursa Major of den grooten Beer, bekend onder den naam van Wagen; — de zeven voornaamste sterren uit dat beeld blijven steeds zigtbaar.

Nog ziet men aan den westelijken hemel eene ster van de eerste grootte, Regulus uit het beeld van Leo, met Denebola die op eenigen afstand vooruitgaat. Nog twee voorname wintersterren, Castor en Pollux, dalen westelijk af, om met de October-avonden ons weder te komen begroeten.

Ziedaar eene eenvoudige proeve om eenigzins gemeenzaam met het sterrenplein te worden. Eene praktische beschouwing van den sterrenhemel ligt toch onder ieders bereik; welligt zal deze of dergelijke schets daartoe den lust opwekken. Een werkje getiteld: *Een Blik in 't Heelal*, door een onzer stadgenooten uitgegeven, was met dat doel bewerkt. In eene stad als deze waarin de wetenschap ook voor het schoone en verhevene zulke talrijke beoefenaars vindt, is het zelfs gebleken, dat bij verscheidene aanzienlijke ingezetenen, alsmede bij de studerende jeugd, veel sympathie bestaat voor de praktische beschouwing van den sterrenhemel. Indien de Redacteur dezer courant meer dergelijke mededeeling een plaatsje gelieve in te ruimen zal daartoe nog wel eenige stof voorhanden zijn. M.

Burgerlijke Stand.

Van 18 tot en met 24 Mei 1865.

BEVALLEN: J. M. Koseman, geb. van der Koelen, Z. — C. van der Meel, geb. van Leeuwen, D. — J. Mooten, geb. van Kleef, D. — J. M. van Boom, geb. van Brandwijk, D. — J. van Buren, geb. Starre, D. — S. Speyer, geb. Cohen, Z. — A. C. Martin, geb. Kottner, D. — L. Poelijoe, geb. van Ewijk, Z. — W. M. van der Reyden, geb. Eede, Z. — A. G. de Graaf, geb. van Bijl, Z. — P. Erodes, geb. Nootsboom, Z. — J. van der Zeeuw, geb. van Helden, Z. — C. A. van Wijk, geb. Bolland, Z. — E. van Halderen, geb. van der Snelle, D. — J. Ootmar, geb. van der Tuuk, Z. — C. J. Buitendijk, geb. Saris, D. — S. van der Eelle, geb. Prins, Z. — J. M. Carree, geb. Spannemaker, Z. — J. S. van Es, geb. Servaas, Z.

GEHUWD: A. Brouwer, jm. en W. Broere, jd. — B. Pracht, jm. en B. Kelderman, jd. — J. G. Mooten, jm. en P. Haasteer, wed. — L. H. Taffijn, jm. en J. Ehlers, jd. — M. S. van Polaanen, jm. en C. Massaar, jd. — J. Boom, jm. en H. Webbers, jd. — D. A. J. Lens, jm. en A. M. Groen, jd. — J. Walle, wedr. en M. J. G. Faßbender, jd. — P. J. Lens, jm. en C. A. S. van Heel, jd. — B. Nieuwenhuyzen, wedr. en J. van den Berg, jd. — J. P. Bonnet, jm. en J. M. van der Linden, jd.

OVERLEDEN: J. Houweling, D., 6 d. — J. Keyzer, Z., 3 w. — P. de Wilde, 26 j. — M. L. Hess, 67 j. — M. A. van den Dop, D., 7 m. — L. T. Aleis, Z., 1 j. en 8 m. — C. M. Gaijaard, D., 7 d. — A. H. Poelijoe, geb. Bolleru, 68 j. — A. M. Teske, D., ruim 4 m. — J. Massaar, Z., 10 d. — Z. van der Wals, geb. 't Hooft, 53 j. — Mr. Adr. Boers, 32 j. — P. Lagas, Z., 4 m. — B. van Helden, Z., 4 j. en 4 m. — M. J. Zandvliet, D., 10 m. — B. Noordijk, geb. Boezer, 78 j. — N. Dee, geb. Haas, 38 j. — M. E. de Jong, geb. van der Sel, 71 j. — G. J. J. Haremaker, Z., 6 m. — C. Hazersloot, 47 j. — Catr. Corn. Schepens, 61 j. — M. Overduyn, Z., bijna 5 m. — H. W. Rozeboom, geb. Zwarts, 35 j.

Aan het Bureau dezer Courant is voor de weduwe J. MONTAGNE nog ontvangen van F. G. *f* 2.50.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

Slotkoersen; Amsterdam 24 Mei.

(per Telegraaf.)

NED., W. Schuld	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$69\frac{1}{8}$	Dito	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$31\frac{1}{8}$
Dito	3	"	$73\frac{1}{8}$	Dito Rente Amst.	5	"	100
Dito	4	"	$96\frac{1}{8}$	Dito Nationale 1864			$65\frac{1}{2}$
Aand. Handelmaatschappij			$144\frac{5}{8}$	GRIEKENL., Obl. 1825	5	pCt.	$17\frac{7}{8}$
SPANJE	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$39\frac{1}{8}$	Dito Coupons			$2\frac{3}{16}$
Dito Binnenl.	3	"	$41\frac{1}{8}$	TURKYE, Oblig. Binnenl.	6	pCt.	$47\frac{7}{8}$
PORTUGAL, 1853	3	"	$46\frac{5}{8}$	Dito Cert. Amsterdam			$139\frac{1}{2}$
Dito 1856/60	3	"	$46\frac{5}{8}$	N. AMERIKA, Obl. 1874	5	pCt.	$65\frac{3}{8}$
RUSL. *Hope* 1789/1816	5	"	$98\frac{5}{8}$	Dito dito 1881	5	"	$70\frac{3}{8}$
Dito 1828/1829	5	"	—	Dito dito 1882	6	"	$70\frac{7}{8}$
Dito 5e serie	5	"	$69\frac{3}{8}$	Oblig. Cons. Bonds	7	"	$77\frac{3}{8}$
Dito 6e serie	5	"	84	Dito Redemp. Bonds	6	"	$66\frac{3}{4}$
Oblig. te Londen 1862	5	"	89	Dito Geconf.	8	"	*f* 81.50
Dito te Amst. 1864	5	"	$94\frac{1}{8}$	MEXICO, Oblig. 1851	3	"	$23\frac{5}{16}$
Dito te Londen 1864	5	"	$91\frac{1}{4}$	Dito dito 1864	3	"	$22\frac{5}{16}$
Dito te Londen 1860	$4\frac{1}{2}$	"	$86\frac{1}{8}$	GRENADA, Gest. Werk.			—
Cert. bij *Hope & Co.*	4	"	$68\frac{3}{8}$	Dito dito Uitgest.			$6\frac{5}{8}$
" bij *Stieglitz*	4	"	—	VENEZUELA, Oblig.	3	pCt.	$16\frac{5}{16}$
Aand. Russische Spoorw.			$191\frac{3}{4}$	Dito dito	$1\frac{1}{2}$	"	—
" met loting Leening 1864			$169\frac{1}{4}$	Dito dito Leen. 1864	6	"	—
OOSTENRIJK, Metalliek	5	pCt.	$61\frac{5}{16}$	Dito uit de Conv.			—

Oost. Oblig. in zilv. $69\frac{7}{8}$.

Londen, Consols $89\frac{1}{4}$. **Parijs**, Fr. Rente 67.20. **Weenen**, Met. —.—. Nat. —.—. Valuta 109.35.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.